

Kirándulás a Szepesi-várhoz és Lőcsére

A nagykállói Szabadidősport és Természetbarát Egyesület (SZATE) **2017. október 7-re** (szombatra) **nyílt kirándulást** szervez a Felvidékre, a DÉLI PÓLUS dolgozói, a SZATE tagjai, és minden gyalogolni vágyó természetbarát számára.

Indulás: reggel 5.00-órakor a nagykállói autóbusz pályaudvarról.

Utazás: különjáratú autóbusszal. **Táv:** oda-vissza Nagykállótól – Nagykállóig, összesen kb.: 460 km.

A autóbusz pontosan indul, a többség érdekében nem várunk az elkésőkre!

Az autóbusz útvonala:

Nagykálló ⇒ Nyíregyháza ⇒ Kassa ⇒ Eperjes ⇒ Szepesi-vár ⇒ Lőcse ⇒ Eperjes ⇒ Kassa ⇒ Nyíregyháza ⇒ Nagykálló

Indulás utáni felszállási lehetőségek:

Nyíregyházán 5.15-kor a **Jósa A. Kórház** (Szent I. út) előtt, és 5.20-kor a **UNIVERZUM** (Vay Ádám körút) előtt.

Hazaérkezés este, kb.: 21- 22 óra között Nyíregyházára, majd a nagykállói autóbusz pályaudvarra.

Program: Folyamatos utazunk, közvetlen az országhatár után egy rövid technikai szünet tartásával. Kb.: 09,00 óra körül érkezünk a Szepesi-várhoz közelebb levő, a Hodkovce falu felé néző fizetős parkolóba.

A vár Lőcsétől 15 km-re keletre, 634 m magasan, a környék fölé mintegy 200 méterrel magasodó mészkősziklára épült. Tornyából belátjuk a Szepesség nagy részét, tiszta időben a Magas-Tátra csúcsai is látszanak. **A vár bejárata a parkolótól kb.: 400 méter és +60 m emelkedő.**

Belépő: felnőtt: 5 euró, diák: 4 euro, gyerek: 3 euro, 6 év alattiaknak ingyen.

A vár története:

A mai szepesi vár legrégebbi része a 13. század első harmadában épített kör alakú lakótorony. A tatárjárás idején IV. Béla szorgalmazta a várépítéseket, ezért a szepesi vár területén 1249. szeptember 19-én a szepesi püspöknek egy területet ajándékozott, ahol saját költségén felépíttethetett egy tornyot és egy palotát. Ez az adománylevél a szepesi vár első írásos említése. Ekkor emelték a helytartói palotát, az első, az eredeti várhoz hozzáépített épületet. A prépost megépítette még a külső várudvart a tornyos bejáráttal, lakóépülettel és külső várfallal, de a század végén a közeli szepesi káptalanba költözött. Ezután két jelentős közigazgatási központ működött: az egyházi jellegű káptalan és a világi jellegű vár. A vár Szepes vármegye központjává vált, a szepesi ispán székhelye lett, gyakran jelentős személyiségek laktak. A 13. század második felében a vár körül számos csatát vívtak. A 14. század utolsó harmadában, Nagy Lajos uralkodása alatt a régi alap mellett a nyugati oldalon új várudvart alakítottak ki - ez a mai „középső várudvar” (150 méter hosszú és 60 méter széles). Az alsó várudvart Zsigmond király halála után lánya, Erzsébet királyné építtette, miután 1443-ban szolgálatába fogadta a huszita Giskra Jánost, aki seregével széles körű építkezésbe fogott. Első munkája a vár alatti lejtőn a kör alakú erődítmény volt önmaga számára, mely körül tábort vert a sereg, ezután került sor a várudvar kiépítésére. A vár fokozatosan nyerte el mai formáját és kiterjedését. Két őrtornyot és széles járdájú várfalat emeltek, ezek nagy mértékben megnövelték a várkiterjedését (285 méter hosszú, 115 méter széles). Giskra János ebben a várban védte a kiskorú utószülött László király érdekeit. A vár történetében jelentős volt az 1464-es év, amikor a mindeddig királyi várat és a szepesi ispán örökletes címét az uralkodó Mátyás király, Szapolyai Imre és Szapolyai István főnemeseknek adományozta. Bár a Szapolyai család több mint 70 várat birtokolt, a szepesi várat tartották a családi várnak és ott is székeltek. A várat jelentősen korszerűsítették és kiépítették. Egy új késő gótikus, Szent Erzsébetnek szentelt kápolnát építettek, a vártornyot megmagasították és megerősítették, gótikus stílusban átépítették a román stílusú palotát, ebben lovagtermet is létrehoztak. Ugyanazon kőfaragókat alkalmazták, akik a szepeshelyi temetkezési kápolnát építették fel számukra. A várban született a Habsburg-házi királyok előtti utolsó magyar király, Szapolyai János, ő volt egyben a vár utolsó Szapolyai-tulajdonosa is, mert miután elvesztette a harcot a magyar trónért, a várat 1528-ban, kétheti ostrommal bevették a császári seregek. A Habsburgok a várat elkobozták, és hamarosan, már 1531-ben Thurzó Eleknek ajándékozták. A Thurzó család reneszánsz stílusú főúri lakhellyé építették át, főleg a belső tereket alakították át. 1604-ben Bocskai serege sikertelenül ostromolta. Amikor 1636-ban a Thurzó család férfiága kihalt, a várat a Csáky család karddal szerezte meg. Csáky István, a nemzetség szepesi ágának megalapítója szerette volna rangos székhellyé változtatni a várat, ennek érdekében arkádok és átjárók építésével próbálta egyesíteni a felső várudvar körüli hosszú traktusokat. Ez a terve a nehéz megközelíthetőség és a nemesség kényelmi igényeinek növekedése miatt nem valósult meg. 1703-ban a kurucok csellel foglalták el. Könyöki Józsefnek a középkori várról 1905-ben megjelent lexikona szerint Szepes várából a kurucok fogságába esett gróf Starhemberg Miksa császári altábornagy úgy menekült el, hogy az árnyékszék nyílásán ereszkedett le a

sziklára. A Csákyak a várat csak a 17. század végéig lakták, mivel már a 18. század elején Hatkócon, később Szepesmindszenten, Kluknón és más helyeken is kényelmes kastélyokat építettek (e kastélyok építéséhez a vár több épületdíszét is felhasználták). 1707-ben végleg elköltöztek. A várban csak egy kis helyőrség maradt, és a lakatlan komplexum romlásnak indult. **1780-ban a katonák pálinkát főztek a pincében, és az belobbant. A részeg katonák nem tudták eloltani a tüzet, és az egész vár leégett; még a falak is leomlottak.** A rom 1948-ig maradt a Csáky család birtokában. A szepesi várat 1961-ben nyilvánították műemlékké. Újjáépítését és régészeti kutatását 1970-ben kezdték. Az alsó várudvart 1983-ban nyitották meg a nagyközönség számára 1993 óta a világörökség része.

A várlátogatás után buszra szállunk, és kb.: 12.00 órakor indulunk tovább Lőcsére.

Lőcs 573m. tengerszint feletti magasságban, a Magas Tátra előhegyeit képező Lőcsei-hegység (Levočské vrchy) déli nyúlványa előtt terül el. A város jelenlegi magját alkotó meredek dombra a szászok csak a tatárjárás után telepedtek le, itt árkokkal, bástyákkal jól védhető települést alakítottak ki. **A Lőcs elnevezés első írásbeli, oklevélbeli említése 1249-ből származik.** Bármely irányból érkezzen a látogató Lőcsére, érdemes gyönyörködnie a város eléje terülő panorámájában. A székesegyház karcsú tornya csak a 20. századtól emeli a város szépségét. Az óvárost az eredeti bástyák és falak zárják majdnem teljesen körül. Egy városkapu hiányzik csak, és több bástyatorony is megmaradt. **Lőcs 2009. június 27-én felkerült az UNESCO kulturális világörökségének listájára.** Magának Lőcsének csaknem 15000 lakosa van, ezek között 4000 roma nemzetiségű (de csak 1640-en vallják romának magukat), 54 cseh, 44 ruszin, és elenyésző számú más nemzetiségű.

Lőcsén sok turista keresi fel a **Mária-hegyi (782 m.) Mária templomot**. Mi is itt kezdjük az ismerkedést Lőcsével. **Gyalogosan megyünk fel a hegyre**, a városból is látható hársfasétányon. 1247-ben építették itt az első kápolnát, amelyet a szepességi hívő lakosság hálájának kifejezéséként emeltetett a tatár támadások (1241 – 1242) elleni megmenekülésért. A legrégebbi búcsújáró hely Kelet-Szlovákiában. Szervác atya 1470-ben átépítette a kápolnát gótikus templommá. Legértékesebb kincse a 15. századból származó *Szűz Mária*-szobor, de figyelemre méltóak a templom színes üvegablakai is. A mai templomépület neogót stílusban, 1906-1914 között Müller Antal építész tervei szerint készült, amit 1914-ben a Sárlos Boldogasszony tiszteletére fel is szenteltek. 1989 után környezetbe illő reprezentatív létesítményeket emeltek lelki gyakorlatok és szabadtéri misék számára. A templomba bármikor be lehet menni, mert a zárandokházban állandó szolgálat van. Az első nagy zárandokút 1671. július 2.-án történt. **Jelentős dátum a hely történetében 1984. január 26.-a, amikor is II. János Pál pápa a templomnak a Basilica minor (kisebb bazilika) címet adományozta.** 11 évvel később, 1995. július 3.-án az ő jelenlétében zajlott az eddig legnagyobb zárandoklat több mint 650 000 résztvevővel.

Távolság: oda-vissza kb.: 4,8 km szint: kb.: +230 m. -230 m.

helyszínen a parkoló-ellenőrnél. A Főtér területe 4,4 hektár, ez a mai Szlovákia legnagyobb szabályos városi tere. A **Főtér kerülete 880 m., 65 polgárház veszi körül.** A Főtéren találjuk Lőcse fő látnivalóit.

A Szent Jakab-székesegyház az egykori Magyarország egyik legszebb temploma.

A templom bejárata az északi oldalon van, **csak vezetéssel látogatható** a kapun kifüggesztett rend szerint. 1245-ben román stílusban kezdtek hozzá, majd 100 évig épült, és közben fokozatosan gótikus stílusú álbazilikális elrendezésűvé építették át. Oltárai a középkori faszobrászat legszebb alkotásai közé tartoznak. Főoltára Lőcsei Pál mester alkotása 1502-ből, 18,62 m. magasságával a világ egyik legszebb és legnagyobb gótikus oltára. A 14. század első felében két kápolnát, a 15. század végén egy előcsarnokot építettek hozzá. 1550-ben és 1599-ben leégett, az előbbi tűzben tornya is ledőlt. Mai tornya 1858-ban épült. 1626-ban a protestánsok készítették orgonáját. A 16. és 17. században a kápolnákra emeletet húztak. A 19. század első felében teteje égett le, 1849-ben fedték be újra, tornyát a század végére kijavították. Eredeti freskóit a 19. század második felében Storno Ferenc restaurálta. A Thurzó-kápolnában a Thurzók síremlékei sorakoznak. **Itt temették el Thököly Imre és Zrínyi Ilona egyetlen közös gyermekét is.** A templomban igen gyakran tartanak misét, ekkor be lehet menni, de a nézelődés, járkálás nem ildomos. Egyébként főszezonban félóránként, szervezett formában, csoportosan, idegenvezető mutatja be a templom nevezetességeit, általában szlovákul. Főszezonon kívül óránként indulnak a csoportok. Októberben (szombaton): 8.30-kor indul az első, majd óránként, 16 órakor az utolsó csoport.

Belépő: 3 euro, gyerek, diák: 2 euro

A régi városháza ma Szepesi Múzeum.

A városháza épülete eredetileg gótikus volt, ebből csak a déli bejárat maradt meg. Az 1550-es tűzvész semmisítette meg a városi levéltárral együtt. Megsemmisítő tüzesetek voltak az 1561-es és 1599-es években is. Ezután építették meg a köpillérek és árkádokat a déli és nyugati oldalon, ezt 1615-ben fejezték be. 1893-1895 között jelentősen átépítették. Ekkor a sarokoszlopokat pillérekkel erősítették meg, és ekkor építették az emeleti szintet és a fedélszék oromzatát Schulek Frigyes budapesti építész, műegyetemi tanár tervei alapján német reneszánsz stílusban. **A városháza hiteles díszletként szolgált Mikszáth Kálmán: Fekete város c. Lőcsén játszódó történelmi regényéből készült film forgatásakor.** Saját idegenvezető van a városházán is, amelyben ma a Szepességi Múzeum működik (1955-ig működött itt a városháza). Az emeleten szépen berendezett kiállítások vannak. A bejárat a keleti

oldalon van, az 1894-ben épített új lépcsőn. Belépőjegyek az emeleten kaphatók, és érvényesek a múzeum mindhárom épületében.

Nyitva tartás: H-V: 09.00 – 17.00, belépő: felnőtt: 3,50 euro, diák, nyugdíjas: 3 euro,
A belépővel a Lőcsei Pál múzeumba is be lehet menni. (20-as szám alatt)

Harangtorony a városháza északi szárnyán. Épült 1651-ben

A Főtéren van még a **szégyenketrec**, amely a középkorban pellengérként szolgált, ma a turisták kedvence. Ide a kisebb bűnök elkövetőit zárták a 16. században. Eredetileg a városközpontban a piactéren állt, majd, mikor már nem használták, a városfalon kívülre, a Probstner-kertbe került. 1933-ban a lakosság kérésére újra a városháza elé állították.

Az **Evangélikus templom**ot klasszicista stílusban építették 1825-1837 között a városi piac helyén, hol egykor Magyarország legnagyobb fedett piaca állt. Görög kereszt alaprajzú, visszafogott ornamentikájú épület hatalmas kupolával fedve. Kivitelezője az 1806-ban Egerből Lőcsére érkező, a nagy vármegyeházát tervező morva származású építész, Povolny Antal. 1500 embert tud befogadni. Később (a század végén) itt a templom karzatán helyezték el a gazdag lőcsei evangélikus egyházi könyvtárat. Általában csak istentiszteletek alatt van nyitva a templom, de az evangélikus parókián, a Vysoká utca 1. sz. alatt más időben is lehet kérni a látogatást. Június és szeptember között turisták számára a nappali órákban nyitva tartanak. A templom ismertetése 16 nyelven áll rendelkezésre.

A teret övező ódon épületek közül a legszebb a XVI. század második felében épült **Thurzó-ház** (7. szám), jellegzetes formájú reneszánsz pártázatával. Az állami levéltár működik benne, itt őrzik pl. Szepes vármegye levéltárát, továbbá számos nemesi és polgári család értékes irathagyatékát.

A 20-as szám alatt a Szepesi Múzeum **Lőcsei Pál mester művészetével foglalkozó kiállítást** nyitott. A gyűjtemény nem véletlenül került ebbe az épületbe, állítólag itt működött Pál mester legendás műhelye.

Főtéren kívüli látnivalók:

Szánjunk egy kis időt a **Főtér délnyugati sarkán túl** lévő területre. Itt nyílik a Klástorská ul. (Kolostor utca). Szépen felújított lakóházak közt haladunk, itt valaha iparosok laktak. Mostani tulajdonosaik többnyire külföldiek. Elérjük a gimnázium szecessziós épületét. 1913-1915 között épült. A gimnázium épülete összeépült a volt minorita kolostor újonnan rekonstruált épületével. Ebben működik most a **Katolikus Püspöki Hivatal**. Ezekhez az épületekhez csatlakozik a **minoriták régi temploma**, melyet eredetileg Szent László tiszteletére szenteltek fel. Nevezik **gimnáziumi, jezsuita, fekete templomnak**, vagy a Királynő angyalai templomának is. Tipikusan a város szélén áll, az egyik régi városkapuhoz, a tornyos **Lengyel-kapu**hoz támaszkodik a 14. század óta, és része volt a várost körülvevő bástyafalnak. Később a bástyát meghosszabbították déli irányba. Ezt a templomot is körülbelül ugyanabban az időben építették, mint a Szent Jakab templomot, a 14. században. **Csak istentisztelet alatt van nyitva. Eredetileg a minoritáknak építették.** Méretei: 60 méter hosszú és 15 méter széles. Jelenleg csak egy bejárata van, mert a barokk újjáépítés idején a többi és három ablakot is befalaztak. **A templomot 1671-ben vették el az evangélikusoktól, és a jezsuitáknak adták.** A templom mögött van a szépen restaurált, tornyos **Lengyel-kapu**, mely a bástya része, és itt van a bejárat a templomba.

A városfalak mentén sétálva nagyszerű kilátás nyílik a környező hegyekre. Láthatják délen a Voloveci hegyeket, majd a Szlovák paradicsom hegyeit és a Királyhegyet (Králova hola, 1946 m). Sajnos, nyugaton a Magas Tátra csúcsait eltakarják a Lőcsei-hegység közel ezer méter magas nyúlványai. Észak felé a Mária-hegyet látjuk.

A **Főtér észak-keleti sarkánál** induló Kassai utcán haladva Lőcse egy másik meghatározó látványosságához érünk, az **új minorita templom**hoz, a Szent Lélek templomához. Ezen a helyen feltehetően 1047-ben már templom volt, ez azonban 1747-ben leégett. A mostani templomot a következő évben kezdték el építeni. A minorita szerzeteseké, akik most is élnek néhányan a szomszédos kolostorban. A templom kapuján kiakasztott rend szerint tartanak szentmisét, ezeket az alkalmakat sokan látogatják. **Napközben állandóan nyitva van.** A templom mellett lehet legjobban látni a város védelmét szolgáló falakat, bástyákat. A **Kassai kapu**nak egykor felvonóhidja volt, és mellette még egy barbakán. A bástyák előtt vizesárok volt, melyet szükség esetén 3-4 méteres vízzel lehetett feltölteni. Az első falak magassága kb. 2 méter, a tetejükön lőállások. Aztán következett egy 6 méter széles térség, a Zwinger (falszoros), majd a 6m magas második bástyasor. Bizonyos távolságokban bástyatornyok voltak. Eredetileg 16 bástyatorony volt, mára 5 maradt.

Hazaindulás: legkésőbb 17.00-órakor. (A pontos hazaindulási idő az események függvényében!)

Kb.: félúton tartunk egy rövid technikai szünetet.

A gyalogláshoz szükséges felszerelés: kényelmes, csúszásmentes lábbeli (túrabakancs vagy edzőcipő), és ruházat, valamint az időjárásnak megfelelő öltözet. Hátizsák vagy válltáska, esetleg túrabot!
Váltás ruhát érdemes a buszon hagyni a hazautazásra. (Arra az esetre, ha nagyon eláznánk!)

Étkezés: egyénileg (Ki mit hoz, azt eszik!)

Részvételi díj: 4100 Ft. /fő (A belépőjegyek árát nem tartalmazza!)

A részvételi díj nem tartalmaz utasbiztosítást, egyénileg megköthető!

Költőpénznek, és belépőre mindenki itthon váltson magának eurót!

1 Euro (EUR) = kb.: 311.00 Magyar Forint (HUF)

Szlovákiában tartózkodáshoz személyi igazolvány, vagy útlevél szükséges.

Mindenkinek javasoljuk kiváltani az Európai Egészségbiztosítási Kártyát.

A Kártya bármely kormányhivatalnál igényelhető, és kiadása térítésmentes.

Jelentkezni Nagykállóban Torma Lászlónál lehet a 06207734312 telefonszámon a részvételi díj befizetésével, vagy Nyíregyházán az igazgatáson Tóth Zsuzsánnánál (1300-as mellék) a részvételi díj befizetésével. Telefonos jelentkezés után, lehetőség van a részvételi díjat OTP netbank-on keresztül, vagy személyesen az OTP-ben, a 11744120-20011239 számla számra befizetni.

A teljes részvételi díj befizetése az utas listára való felkerülés feltétele!

Jelentkezési és befizetési határidő: 2017.09.29.

További információkat a kirándulásról **Torma Lászlótól**, a 06207734312 telefonszámon, vagy a tormalaszlo@szszbmk.hu email címen lehet kérni.

Várjuk az időbeni jelentkezéseket, mivel a befizetés sorrendjében, a férőhelyek számának beteltéig tudunk jelentkezést elfogadni! Visszamondás esetén, ha nem tudsz eljönni, de küldesz magad helyett másikat, akkor természetesen az általad befizetett részvételi díjat átruházhatod rá. Ha a kirándulásra túljelentkezés van, és fel tudjuk tölteni a helyed, akkor a részvételi díjat visszaadjuk Neked.

Ha nincs a helyedre senki, akkor a befizetésed nem tudjuk visszatéríteni.

A kiránduláson mindenki a saját felelősségére vesz részt!

Szép időt, és mindenkinek jó kirándulást kívánnak a szervezők!

A szervezők a program változtatásának a jogát fenntartják, tekintettel az időjárási, vagy más előre ki nem számítható tényezőkre.

Nagykálló, 2017. szeptember 10.

Torma László túraszervező

A szeptemberi kiránduláson fotók: <https://photos.app.goo.gl/J032SA3956Q7d8C12>